

**СМАРТФОН ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У ПТНЗ****Постановка проблеми та аналіз попередніх досліджень і публікацій з проблеми.**

Сучасного фахівця важко уявити без знання іноземної мови, її поглиблене вивчення стало одним із найважливіших завдань системи професійної підготовки. Певну позитивну роль у цьому процесі відіграють інформаційно-комунікативні технології і, як складова останніх, мобільні технології. Над проблемою їхнього використання у процесі професійної підготовки працюють вітчизняні та іноземні дослідники, серед яких: В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, Т. Крамаренко, В. Кремень, М. Козяр, В. Корольський, А. Литвин, Н. Ничкало, С. Сисоєва, В.Травнев, М. Аллі, А. Кукульська-Галм, Я. Крайка, Л. Лі, Б. МакКартні, Р. Скехан, Р. Тейлор, Дж. Трекслер та інші. Якщо за кордоном мобільні технології завойовують усе впевненіші позиції у навчанні іноземних мов, то в Україні ця тема недостатньо досліджена, а тому становить для нас значний науковий інтерес. Ми уже розглядали питання використання мобільних телефонів у процесі іншомовної підготовки майбутнього фахівця у попередніх публікаціях і виступах на конференціях, а тому завдання цієї статті – дослідити можливості іншого мобільного технічного засобу, а саме смартфона, з метою активізації навчання іноземної мови у ПТНЗ [1].

Технічні засоби – це створені людством інструменти для надання певної форми своєму навколишньому середовищу – від інструментів, що використовуються у щоденному житті, до систем та інституцій, які визначають і керують цілими суспільствами, а значить, виступають як «соціальний і культурний феномен», який не може не впливати на процес навчання [7, с. 158; 9, с. 6].

У контексті вивчення іноземної мови основна дискусія ведеться стосовно інтеграції або, іншими словами, *нормалізації* технічних засобів. Концепція *нормалізації* полягає у сприйнятті технічних засобів як «невидимих і природних, якими у навчальному процесі є дошки чи ручки», лише за такої умови вони «знайдуть відповідне місце у навчанні мови» [3, с. 466].

З нормалізованими технічними засобами у контексті вивчення мови виникає безпрецедентна можливість переглянути природу навчання. Традиційні ідеї навчання у класній кімнаті поступаються місцем сучасним ідеям «цілодобового та впродовж усього тижня навчання будь-де», доступного учневі та керованого ним частково або повністю, головним чином, засобами мобільних приладів [6; 8]. Справді, як зазначається у «The Horizon Report» («Горизонтний звіт»), що аналізує тенденції розвитку навчальних технологій, легкий і широко розповсюджений доступ учнів до інформації поза формальним навчальним приміщенням продовжує заохочувати вчителів прискіпливіше переглянути методи, які дозволять якнайкраще задовольнити потреби учнів [10, с 3].

У другій декаді двадцять першого століття смартфони пропонують величезний потенціал для невидимої інтеграції технічних засобів у процес вивчення мови. Технологічно вони є значно досконалішими за стандартні мобільні телефони, у них використовують такі сучасні операційні системи, як iOS (Apple), Android (Google) та Symbian (Nokia), що дозволяють застосовувати високотехнологічний інтерфейс чутливого на дотик екрану та інші особливості застосування смартфона.

Смартфони схожі з мобільними телефонами у тому, що «можуть використовуватися у приміщенні та поза ним, у формальному і неформальному середовищі, дозволяють учням обирати той чи інший спосіб спілкування» [7, с. 164]. Вони також є власністю учня і коштують відносно недорого [10]. Перераховані характеристики смартфонів свідчать про їхній великий потенціал стати важливими технічними засобами не лише у навчанні мови в

загальному, а й особливо при такому підході, як Самостійне Вивчення Мови (Self Access Language Learning (SALL)), тобто, коли під час вивчення мови акцентується на пропагуванні автономії учня, яка передбачає його незалежність від вчителя і самостійне керування навчальним процесом [4]. Саме смартфони можуть суттєво допомогти учням у керуванні своїм навчанням, забезпечивши їх мобільним і незалежним доступом до різноманітних матеріалів та ресурсів, що при незначній кількості годин, передбачених на вивчення іноземної мови в ПТНЗ, є фактором надзвичайно позитивним.

Необхідно визнати, що смартфони усе частіше стають предметами власності учнів, які вони постійно приносять до класу, а тому завдання вчителя – використати це як мотивацію для активізації навчального процесу та застосовувати їхній потенціал у процесі вивчення мови. За допомогою смартфонів можна записувати голос, фотографувати та зберігати цифрові фотографії під час роботи з дошкою, розповсюджувати специфічні програми (Cloudbank (база даних з використання неформальної англійської мови), Anki (програма флеш-карток), Sounds (програма для покращання фонетики) та інші), що використовуються у вивченні мови нині [5]. Таким чином, смартфони мають великий потенціал стати нормалізованим технічним засобом, і ця їхня так звана *нормалізація* створює нові можливості для використання у класі, та для підтримки навчальної діяльності, спрямованої на вивчення мови поза класною кімнатою.

Концепція нормалізації є важливою також під час обговорення Вивчення Мови за Допомогою Комп'ютера (Computer Assisted Language Learning (CALL)). Як зазначає у своєму дослідженні С. Бакс, нормалізація технічних засобів відбувається тоді, коли вони «стають невидимими, схованими у щоденній практиці», і коли технічні засоби «не вважаються, а сприймаються як необхідність у щоденному житті» [2, с. 3]. Саме тоді технічні засоби будуть найкориснішими у контексті вивчення мови, оскільки використовуватимуться «без страху та застереження, а також без перебільшеної поваги до робочих функцій цього засобу» [2, с. 3].

Звичайно, потрібно визнати, що в Україні серед учнів не так уже й багато власників смартфонів, проте їхня кількість постійно зростає, іншими словами – наближається до нормалізації. Цей факт вказує на те, що даний засіб користується популярністю, однак не є ще достатньо нормалізованим у суспільстві або ще не став «природним» аксесуаром для учня. Проте майже усі учні, як показує опитування, володіють звичайними, багатофункційними мобільними телефонами (понад 90 %). Ця цифра відповідає даним, опублікованим у «The Horizon Report», де йдеться про те, що «віртуально 100 % студентів у світі озброєні мобільними телефонами» [10, с. 13]. Кількісне зростання смартфонів (наприклад, випуск iPhone 5 чи зацікавлення мобільними технологіями Мотоболі, зростає число iTunes (Apple) та Android Market (Google) тощо) вказує на те, що мобільні телефони, ймовірно, будуть модернізуватися до рівня смартфонів після закінчення дії контракту або їхньої втрати чи виходу з ладу. Так триватиме, поки смартфони повністю не замінять мобільні телефони.

Як зазначається у «The Horizon Report», «люди зможуть працювати, вчитися і навчати будь-коли і будь-де за своїм бажанням» [10, с. 3]. З огляду на це, смартфони стануть потрібним технічним засобом навчання головним чином завдяки їхній мобільності та функціям. Вони нададуть постійний доступ до невпинно зростаючого обсягу інформації та ресурсів за допомогою бездротового доступу до Інтернету, використовуючи смартфони учні зможуть здійснювати мобільні дзвінки, матимуть постійну можливість обміну повідомленнями (Instant Messaging services (IM)) та можливість записувати аудіо- і відео-матеріали, зможуть користуватися мобільними словниками, програмами з флеш картками, отримають доступ до соціальних інтернетівських мереж тощо.

Ми розуміємо, що наявність смартфона не обов'язково означає, що його власник використовуватиме цей засіб з метою вивчення мови. А тому насамперед, викладач має визначити, чи власники смартфонів (1) уже використовують їх для вивчення мови або (2)

лише мають таке бажання. Наступний крок – визначити конкретні шляхи їхнього використання з метою вивчення іноземної мови. Варто підкреслити, що більшість власників смартфонів використовують їх так, як і потрібно для вивчення мови, тобто:

– фотографують записи вчителя на дошці, наприклад, окремі графічні пояснення чи домашнє завдання;

– використовують вбудовані записуючі пристрої для запису парних презентацій і аналізу тих моментів у презентації, на яких наголошував учитель, наприклад, плавність мовлення та вимова.

Окрім зазначених найпоширеніших випадків використання смартфонів на заняттях з іноземної мови, деякі учні зазначили, що вони застосовували смартфон для здійснення голосового пошуку у Google і використовували це для вправлення з вимови різних термінів. Інші учні зазначили, що вони переглядають новини англійською та інші передачі, як от: BBC, CNN, Discovery, Time та MTV. Були також поодинокі випадки користування програмою Gengo Flashcards, яка входить до програмного забезпечення Apple і за допомогою якої можливо створити флеш картки з використанням власних фотографій і додаванням тексту, який може бути озвучений кількома іноземними мовами. Позитивним є той факт, що серед учнів, які не використовують свій смартфон у процесі вивчення іноземної мови, є велике зацікавлення в опануванні функціями даного технічного засобу в цьому аспекті, тобто в іншомовній підготовці. Лише незначна кількість студентів відмовилася від застосування смартфона з метою вивчення іноземної мови, цим учням подобається працювати з підручником, а смартфон вони використовують для здійснення мобільних дзвінків і доступу до Інтернету.

Наведені вище приклади вказують на те, що, незважаючи на факт самостійного використання смартфонів деякими учнями у процесі вивчення іноземної мови, останнє слово за викладачами, оскільки саме вони можуть заохотити всіх своїх учнів використовувати ці пристрої для певної мовної діяльності. Смартфони можливо використовувати як під час виконання завдань у класі, так і для виконання домашніх завдань. Зрозуміло, що завдання викладача – визначити, які саме програми доступні учням з тих, що будуть потрібні йому в роботі, оскільки одні є безкоштовними, а інші – платними.

Підсумовуючи інформацію щодо використання смартфонів у суспільстві загалом та у процесі навчання іноземної мови, тобто у специфічному навчальному середовищі, можна передбачити, що кількість учнів зі смартфонами продовжуватиме зростати з огляду на їхню популярність і відносну доступність. Вони однозначно стануть звичними у нашому суспільстві, тобто нормалізованими технічними засобами у найближчому майбутньому, а, значить, будуть доступними для використання усіма учнями в умовах класної кімнати під час вивчення іноземної мови і поза її межами. Доцільним є надалі досліджувати шляхи використання смартфонів у процесі навчання іноземної мови і заохочувати до цього учнів. Нормалізація даних технічних засобів допоможе переглянути навчальну практику, надаючи учням нові можливості доступу та управління своїм навчанням за скеруванням і підтримкою вчителів.

Література:

1. Палка О. В. Практика використання мобільних телефонів у процесі вивчення іноземних мов за кордоном / Олександра Володимирівна Палка // Вісник Львівського Державного університету безпеки життєдіяльності : зб. наук. пр. [редкол. М. М. Козяр (головн. ред.) та ін.]. — Львів : ЛДУ БЖД, 2010. — № 4. — Ч. 2. — С. 171—175.
2. Bax S. CALL — past, present and future / S. Bax // System. — 2003. — № 31. — P. 13–28.
3. Bax S. Making CALL work: towards normalisation / S. Bax, A. Chambers // System. — 2006. V. 34. — P. 465–479.
4. Gardner D. Establishing self-access: From theory to practice / D Gardner, L. Miller. — Cambridge: Cambridge University Press, 1999. — 375 p.

5. Godwin-Jones R. Mobile apps for language learning / R. Godwin-Jones // Language Learning & Technology. — 2011. — V. 15. — № 2. — P. 2–12.
6. Kiernan P. Cell phones in task based learning. Are cell phones useful language learning tools? / P. Kiernan, K. Aizawa // ReCALL. — 2004. — V. 16. — № 1. — P. 71–84.
7. Kukulska-Hulme A. Will mobile learning change language learning? / A. Kukulska-Hulme // ReCALL. — 2009. — V. 21. — № 2. — P. 157-165.
8. Motteram G. Blended learning in a web 2.0 world / G. Motteram, P. Sharma // International Journal of Emerging Technologies and Society. — 2009. — V. 7. — № 2. — P. 83–96.
9. Rethinking pedagogy for a digital age : Designing and delivering e-learning / [eds. H. Beetham, R. Sharpe]. — London : Routledge, 2007. — 195 p.
10. The 2011 Horizon Report / [Johnson L., Smith R., Willis H., Levine A.]. — Austin, Texas: «The New Media Consortium», 2011. — 106 p.

У статті розглядається зарубіжний досвід використання смартфонів у процесі вивчення іноземної мови, що ґрунтується на основних характеристиках останніх та їхнього величезного потенціалу як засобу навчання.

Ключові слова: інноваційні інформаційно-комунікативні технології, мобільні технології, смартфон, процес вивчення іноземної мови.

В статье рассматривается зарубежный опыт использования смартфонов в процессе изучения иностранного языка, который базируется на основных характеристиках последних и их огромном потенциале как средства обучения.

Ключевые слова: инновационные информационно-коммуникативные технологии, мобильные технологии, смартфон, процесс изучения иностранного языка.

The article considers foreign experience of the usage of smartphones in the process of learning a foreign language that is based on main characteristics of the latter and their huge potential as a learning tool.

Keywords: innovative informative and communicative technologies, mobile technologies, smartphones, process of learning a foreign language.